

Decyzja
Prezydium KK
nr 67/24

ws. opinii o rządowym projekcie ustawy o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka – „Aktywny rodzic” (druk nr 319)

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” zwraca uwagę, że opiniowany projekt ustawy jest kolejnym rządowym projektem skierowanym do Sejmu bez uprzednich konsultacji społecznych. Procedowany projekt istotnie dotyczy pracowników i ich rodzin, z tego względu w interesie ustawodawcy jest zasięgnięcie opinii grupy społecznej objętej regulacjami, tak aby planowane rozwiązania gwarantowały zakładane ich cele.

NSZZ „Solidarność” podziela zaniepokojenie wnioskodawców wynikające z niskiego (i spadającego) poziomu diety w Polsce, jednakże przedstawiony projekt komplikuje istniejące już systemy wsparcia rodziców a poprzez zawarte w sobie mankamenty nie będzie służył osiągnięciu zakładanych celów. W ocenie NSZZ „Solidarność” potrzeba głębszej dyskusji poprzedzającej prace legislacyjne dotyczącej przyczyn niskiej diety w Polsce.

Projekt ustawy określa warunki nabywania prawa do świadczeń wspierających rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka, zwanych dalej świadczeniami „aktywny rodzic”, oraz zasady przyznawania i wypłacania tych świadczeń. Świadczeniami „aktywny rodzic” są: świadczenie „aktywni rodzice w pracy”, świadczenie „aktywnie w żłobku” oraz świadczenie „aktywnie w domu”. Na to samo dziecko, za dany miesiąc, przysługiwać ma tylko jedno ze świadczeń „aktywny rodzic”.

Świadczenie „aktywni rodzice w pracy” przysługuje w wysokości 1500 zł miesięcznie na dziecko, a w przypadku dziecka legitymującego się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji – w wysokości 1900 zł miesięcznie. NSZZ „Solidarność” pozytywnie postrzega zróżnicowanie wysokości świadczenia ze względu na stan zdrowia dziecka.

Jak już zostało wskazane w ocenie NSZZ „Solidarność” proces powstania ustawy jest nieprawidłowy. Brak było pogłębionych studiów i analizy problemu. Ustawodawca naruszył także obowiązek opiniowania zawarty w ustawie o związkach zawodowych.

Podstawowym założeniem ustawodawcy jest promowanie podjęcia aktywności zawodowej. Przyjmując takie założenie należy uznać, że zróżnicowanie wysokości świadczeń (1500 „aktywni rodzice w pracy”, „aktywnie w żłobku” oraz 500 „aktywnie w domu”) jest racjonalne i realizuje koncepcję przyjętą w ustawie.

Prezydium KK NSZZ „Solidarność” podkreśla, że działania związane z poprawą dzietności nie mogą koncentrować się jedynie na świadczeniach. Świadczą o tym aktualne dane GUS dotyczące spadającej liczby urodzeń w Polsce, ale także spadające wskaźniki dzietności. Potrzebna jest polityka zdecydowanie bardziej kompleksowa i odpowiadające na szersze spektrum wyzwań.

W ocenie Związku istnieje potrzeba głębszej analizy jakie przesłanki utrudniają rodzicom podjęcie pracy. Nie przeprowadzono dotychczas badań, w jaki sposób wdrażane w ostatnich latach świadczenia na rzecz rodziny wpłynęły na dostęp do opieki nad dziećmi ani na aktywność zawodową rodziców małych dzieci.

Zdaniem Związku przeszkody mogą być związane z utrudnieniami w lokalnej mobilności (niedostatecznie sprawny transport publiczny), brakiem dostępu do jakościowej i dostępnej finansowo instytucjonalnej opieki nad dziećmi. Przeszkodą może być konieczność uzupełnienia kwalifikacji zawodowych. Przyczyny są różnorakie. Wydaje się jednak, że tworzenie kolejnych świadczeń bez głębszej analizy przeszkód jakie rodzice/opiekunowie napotykają nie jest właściwym kierunkiem działania.

W ocenie Prezydium KK należy w pierwszej kolejności pochylić się nad generalnym zagadnieniem efektywnego prawa do wypoczynku pracowników. Możliwość podjęcia pracy przez matki/opiekunki jest zależna w dużej mierze od stopnia zaangażowania w obowiązki domowe ojca/opiekuna dziecka a to powiązane jest nie tylko ze względami kulturowymi, ale przede wszystkim intensywnością jego pracy.

Zwracamy uwagę na takie kwestie jak:

- konieczność dostawiania regulacji w zakresie oddawania czasu wolnego za prace w nadgodzinach do standardu wiążącego Polskę w związku z ratyfikowanymi postanowieniami Europejskiej Karty Społecznej,
- podjęcie dyskusji nad zwiększeniem wymiaru urlopu wypoczynkowego (obecne regulacje sięgają lat 70 XX wieku i cały wieloletni wzrost gospodarczy Polski nie przełożył się na żaden progres w zakresie wymiaru urlopu wypoczynkowego),

- podjęcie dyskusji nad wypracowaniem mechanizmów gwarancji prawa do wypoczynku dla osób wykonujących działalność gospodarczą,
- dostosowanie regulacji w zakresie prawa do gratyfikacji za prace w godzinach nadliczbowych osób zatrudnionych w niepełnym wymiarze czasu do wiążących Polskę zobowiązań (orzeczenia TSUE – C-660/20).

Podsumowując, w ocenie NSZZ „Solidarność” przede wszystkim działania mające na celu kompleksowe obniżenie intensywności pracy obojga rodziców/opiekunów dają szansę na spowodowanie efektu w postaci większej aktywności na rynku pracy osób sprawujących opiekę nad małymi dziećmi.

Gdańsk, 15 maja 2024 r.

Prezydium KK

NSZZ „Solidarność”

Zastępca Przewodniczącego KK

Sekretarz KK

NSZZ „Solidarność”

Grzegorz Adamowicz